

Розділ VI. НАУКОВЕ ЖИТТЯ

УДК 351.823.3:340.5(СНД) – **ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ**
В.М. Комарницький **ВІДНОСИН НАДРОКОРИСТУВАННЯ**
В КРАЇНАХ – УЧАСНИЦЯХ СНД
 (рецензія)

Концепція сталого розвитку як вихідні положення розглядає збалансоване регулювання економіки, охорону навколишнього природного середовища й соціальної сфери. У цьому контексті надра й ті, що містяться в них, мінерально-сировинні, енергетичні, інформаційні, просторово-базисні й ін. ресурси виконують функцію найважливішої геологічної системи, життєво важливого компонента сталого розвитку, обов'язкової умови виживання в майбутньому всього людства.

У державах – учасниках СНД розвиток законодавства про надра характеризується двома основними векторами: прагненням до затвердження загальних правових підходів у використанні й охороні надр і власним, своєрідним шляхом державного регулювання відносин надрокористування, які збе-

рігають організаційні та функціональні моделі, кожна з яких відображає багатство й оригінальність національних правових традицій

Викладені обставини актуалізують проведене І.М. Козьяковим порівняльно-правове дослідження стану й сучасних тенденцій розвитку законодавства про надра країн СНД¹.

У монографії аналізуються конституційні й спеціальні еколого-правові положення, що визначають цілі, принципи, основні напрями та завдання правового регулювання відносин користування надрами; правовий режим надр, порядок їх вивчення, розвідки, ви-

¹ Козьяков И.Н. Недропользование в странах СНГ: сравнительно-правовой анализ: монография: в 2 кн. / И.Н. Козьяков. – К.: Имидж Принт. 2009. – Кн. 1. – 2009. – 576 с. Кн. 2. – Законодательные акты. – 2009. – 520 с.

користання й охорони; правовий статус об'єктів і суб'єктів права користування надрами, права й обов'язки надрокористувачів, порядок надання надр для використання, форми державного управління та контролю за раціональним і комплексним використанням та охороною надр; норми й правила безпечного ведення робіт, вимог і обов'язків щодо охорони надр при видобуткові, переробці (перетворенні) корисних копалин, а також при користуванні надрами з метою, не пов'язаною з видобутком корисних копалин, у тому числі використанні відпрацьованих гірничих виробок і природних підземних порожнин для розміщення в них народногосподарських об'єктів та ін.

Рецензовану монографію характеризує досить органічне поєднання суто теоретичних аспектів права користування надрами з ілюстраціями підходів законодавця кожної з країн Співдружності до правового врегулювання окремих елементів відносин надрокористування.

Матеріал дослідження викладено системно, логічно та послідовно. Запропонована автором композиція тексту монографії дозволяє висвітлити право надрокористування країн СНД як взаємопов'язану систему правових приписів, що дає читачеві змогу скласти цілісне уявлення про його складові, загальне й окреме у його нормативному регулюванні. Утім,

поза межами дослідження залишилися аспекти, пов'язані з платою за користування надрами. Якби автор зосередив на них увагу, робота тільки б покращилася.

Варто відзначити проведену автором у розділі 3.3 деталізацію видів користування надрами. Спираючись на традиційні уявлення про класифікацію форм використання геологічних ресурсів, побудовано систему такої діяльності та досліджено її окремі види. Деякі з цих видів, незважаючи на наявність у практиці, ще не набули чіткої правової регламентації в законодавстві про надра України, тому видається доцільним внесення до нього відповідних змін.

Цінним у теоретичному плані вбачається авторський підхід до формування теоретичних основ правового забезпечення безпеки надрокористування. Надрам як верхній частині літосфери характерні специфічні, тільки їм властиві прояви небезпек, не притаманні іншим геосферам (атмосфері, гідросфері тощо). Підкреслюючи геосферну унікальність надрокористування, в розділі 5 автор виділяє низку іманентних, властивих тільки користуванню надрами небезпек і загроз, що виникають при антропогенному впливі на літосферу. Ураховуючи наявність властивих цим небезпекам груп характеристик, а також особливості їх виникнення та проявів, він пропонує класифікацію надрових небезпек.

Будучи результатом дії природних геологічних сил або антропогенної негативної діяльності, небезпечні прояви надр впливають на людину й навколишнє природне середовище, а отже – потребують еколого-правового осмислення, оцінки й напрацювання заходів щодо їх попередження та усунення. Тому слушним є висновок І.М. Козьякова, що ці обставини отримують юридичне значення й вимагають правового закріплення їх як юридичних фактів і складів, що зумовлюють виникнення, розвиток і припинення правовідносин, спрямованих на забезпечення безпеки надрокористування.

Варто наголосити, що під час аналізу проблем надрокористування автором не вдалося відійти від суто описового характеру викладу законодавчого матеріалу, якій міститься в законах і кодексах про надра держав – учасниць СНД. Проте послідовне розміщення як прикладів правових норм різних законодавчих актів, поєднаних контекстом проблем, що розглядаються автором, дає можливість і читачеві самостійно ана-

лізувати їх та робити власні висновки.

Проведене І.М. Козьяковим порівняльно-правове дослідження законодавства про надра держав – учасниць СНД, якщо взяти до уваги те, що на пострадянському просторі комплексно й системно це законодавство проаналізовано вперше, буде сприяти створенню теоретичної основи для поетапного зближення й гармонізації законодавчих та інших нормативних актів у сфері вивчення, використання й охорони надр, а також удосконаленню правової бази міждержавного співробітництва в умовах становлення й розвитку ринкових відносин.

Підсумовуючи аналіз тексту виданої І.М. Козьяковим монографії, слід указати на її новизну й цікавість, високий рівень науковості та безсумнівний користність і потрібність для подальшого розвитку теорії екологічного та природоресурсного права.

*Стаття надійшла до редколегії
27.05.2010 р.*

УДК 343.98.06

Б.Г. Розовский

**КРИМИНАЛИСТЫ ОБЯЗАНЫ "ПОЖАТЬ
РУКУ" ПРЕДСТАВИТЕЛЯМ ДРУГИХ НАУК**

Криминалистика как наука в широком ее значении (охватывающая, в частности, все виды экспертиз) не может получать раз-

витие, если не будет давать социальные заказы широкому кругу наук. Принято считать, что сегодня наиболее перспективно на-